

A bal, illetve jobb féltekei dominancia pszichológiai és pszichoszomatikus vonatkozásai

Meznerics Fanni SE ÁOK IV., Varga Noémi Nóra SE ÁOK IV.

Bevezetés: A kutatásunk során pszichofiziológiai és pszichometriai vizsgálati eszközökkel elemezzük a különböző, lelki tényezőkkel is szoros összefüggésbe hozható bőrbetegségek agyféltekei összefüggését.

Célkitűzés: A kutatás első szakaszában tisztázni kívánjuk, hogy a szakirodalom alapján igazolt összefüggés a közelítő versus elkerülő viselkedéstendenciák és a bal versus jobb oldali féltekei lateralizáció (EEG alfa aszimmetria) között milyen kapcsolatban áll a bőrellenállás lateralizált markerei illetve a szívritmus-variabilitás (Heart Rate Variability) mutatóival, és az egyéb pszichometriai jellemzőkkel milyen összefüggést mutat. Az alacsony bőrellenállásértékek által tükrözött nagyfokú szorongás gyakran kapcsolódik betegségekkel járó személyiség mintázattal (pl. C típusú vagy az ún. immunosuppression prone personality).

Célunk a state/trait jellegű féltekei lateralizációs és perifériásan megfigyelhető változók azonosítása és egymáshoz való viszonyuk feltárása a vizsgált kísérleti helyzetek és paraméterek függvényében.

Módszer: Kutatásunk során a Semmelweis Egyet Bőr-, Nemikórtani és Bőronkológiai Klinika lelki tényezőkkel is szoros összefüggésbe hozható kórképekkel (psoriasis, cutan valamint szisztémás lupus erythematosus, lichen simplex chronicus, ekzéma) diagnosztizált betegeit vizsgáljuk. A vizsgálat keretein belül agyi elektromos aktivitást (EEG), szívritmust (EKG) és bőrellenállás-változást (EDG) rögzítő poligráfias felvétel készül, majd pszichológiai kérdőíveket töltenek ki a vizsgálati személyek.

Statistikai analízis: korreláció, parciális korreláció, lineáris regresszió, varianciaelemzés (általános lineáris modellek).

Eredmények: Kutatásunk kezdeti fázisában azt találtuk, hogy a vizsgálati csoportban (n=4) magasabb volt a bal oldali lateralizáció mértéke, mint a kontrollcsoportban (n=4), valamint a megküzdési módokat vizsgáló tesztek szignifikánsan magasabb értékeket mutattak ki esetükben.

Konklúzió: A kontrollcsoportba halmozottan traumatizált, addikciókkal küzdő egyénekkel foglalkozó segítők kerültek bevonásra, mely mind a kérdőívek eredményeiben, mind az EEG vizsgálat eredményében megmutatkozott, így a pszichés státusz szempontjából nem tekinthetők valódi kontroll csoportnak. A továbbiakban új egyének bevonása indokolt a kontrollcsoportba a megfelelő összehasonlítás céljából, valamint mindkét csoport elemszámának bővítése szükséges.

Korábbi publikáció: nincs

Témavezető: Dr. Bozsányi Szabolcs PhD hallgató Bőr-, Nemikórtani és Bőronkológiai Klinika, Dr. Lázár Imre egyetemi tanár Magatartástudományi Intézet

A CLOCK gén hatása a kronotípusra depresszióval interakcióban nagy európai átlagpopulációs mintán

Györi Dorka SE ÁOK IV.

Bevezetés: A depresszió hátterében a cirkadián ritmusok diszrupciója és deszinkronizációja központi szerepet játszik. A cirkadián ritmus szabálytalanságainak egyik mutatója a kronotípus, melynek genetikai hátterével kapcsolatban elmentmondások eredmények születtek, és depresszióval kapcsolatban keveset vizsgálták.

Célkitűzés: Célunk a CLOCK gén egynukleotidos variánsai (SNP) cirkadián fenotípusra gyakorolt hatásának feltérképezése volt összefüggésben a depresszióval illetve koragyermekkori traumákkal európai átlagpopulációs mintán.

Módszertan: Az elemzéseket a megközelítőleg 1800 európai alany adatait tartalmazó NewMood adatbázison végeztük. A kronotípust a Morningness-Eveningness Kérdőív (MEQ) segítségével, az élettartam depressziót validált háttérkérdőívvel, az aktuális depressziót a Zung Önértékelő Depresszió Skálával (ZSDS), a korai traumákat pedig a Gyermekkori Trauma Kérdőív (CTQ) alapján mértük. A CLOCK gén SNP-in minőségellenőrzést végeztünk, majd additív, domináns és recesszív logisztikus és lineáris regressziós, illetve interakciós modelleket futtattunk. Majd az egymással korreláló SNP-kből független clumpokat képeztünk, és a vezető SNP-k hatását vizsgáltuk a függő változóra (MEQ) főhatásként és interakciós modellekben.

Eredmények: A CLOCK gén egyetlen SNP-je esetében sem volt szignifikáns főhatás vagy interakciós hatás az élettartam depresszióval a MEQ-re. Azonban a CLOCK gén kronotípusra gyakorolt hatása aktuális depresszióval (ZSDS) interakcióban szignifikánsnak bizonyult additív (rs12504300, $P<0.00001$; rs3749472, $P=0.00041$; rs6850524, $P=0.0007$), domináns (rs3749472, $P=0.0004$; rs1965467, $P=0.0006$; rs12648271, $P=0.0006$) és recesszív (rs12504300, $P<0.00001$) modellekben egyaránt. A CLOCK gén hatása gyermekkori traumákkal (rs12504300, $P_{add}=0.0315$ $P_{dom}=0.0281$; rs12648271, $P_{add}=0.0326$, $P_{dom}=0.0293$) interakcióban szintén szignifikáns volt.

Következtetések: A CLOCK gén és a depresszió közti interakció kronotípusra gyakorolt hatását leíró eredményeink részben egybevágóak Shi és mtsai (2020) kutatásával, mely a CLOCK rs6850524 és az alvási szokások összefüggését mutatta ki depressziós betegekben. Továbbá kimutattuk rs12504300 és rs12648271 depresszióra gyakorolt már ismert hatása mellett a cirkadián ritmussal való összefüggését is. Eredményeink szerint a CLOCK gén kronotípusra gyakorolt hatását az aktuális depresszió és a koragyermekkori traumák befolyásolják.

Korábbi publikáció:

Financial Stress Interacts With CLOCK Gene to Affect Migraine, Daniel Baksa et al., Front Behav Neurosci., 2020 (13:284)
Circadian Variation of Migraine Attack Onset: A Review of Clinical Studies, Daniel Baksa et al., Biomed Res Int., 2019 (2019:4616417)

Témavezető: Gonda Xenia, PhD egyetemi adjunktus
Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika